

УДК 378.147.15:004.77

ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНЕ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩЕ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

©Дрокіна А. С.

Українська інженерно-педагогічна академія

Інформація про автора:

Дрокіна Аліна Сергівна: ORCID: 0000-0001-6943-1819; alinka.drokina@mail.ru; здобувач кафедри інтелектуальної власності та креативної педагогіки Української інженерно-педагогічної академії Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна.

У статті розглядається проблема Інтернет-підтримки професійної підготовки майбутнього вчителя. Проведено аналіз професійно-орієнтованого Інтернет-середовища в системі підготовки майбутнього фахівця. Такий підхід до планування й організації навчального процесу дозволяє оптимізувати управління навчальним процесом і забезпечити якісну підготовку майбутнього учителя. Виявлено, що педагогічні веб-сайти можуть і повинні стати для сучасних педагогів одним з основних видів фахової інформації, необхідної для вдосконалення професійної діяльності. Визначено педагогічні завдання, які вирішуються при залученні майбутніх учителів до активного використання професійно-орієнтованого Інтернет-середовища для вдосконалення їхньої подальшої професійної діяльності.

Ключові слова: Інформаційні технології, Інтернет-середовище, педагогічні веб-сайти, професійна підготовка майбутніх учителів.

Дрокіна А. С. «Профессионально-ориентированная Интернет-среда в системе подготовки будущего учителя»

В статье рассматривается проблема Интернет-поддержки профессиональной подготовки будущего учителя. Проведен анализ профессионально-ориентированной Интернет-среды в системе подготовки будущего специалиста. Такой подход к планированию и организации учебного процесса позволяет оптимизировать управление учебным процессом и обеспечить качественную подготовку будущего учителя. Выявлено, что педагогические веб-сайты могут и должны стать для педагогов одним из основных видов профессиональной информации, необходимой для совершенствования профессиональной деятельности. Определены педагогические задачи, решаемые при привлечении будущих учителей к активному использованию профессионально-ориентированной Интернет-среды для совершенствования их дальнейшей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: Информационные технологии, Интернет-среда, педагогические веб-сайты, профессиональная подготовка будущих учителей.

Drokina A.S. "Professionally oriented Internet environment in the training of future teachers".

This article presents the problem of the Internet support in the professional training of future teachers. The analysis of the professionally oriented Internet environment in the training of future specialists has been carried out. In the article pedagogical sites of the Internet are investigated in the sphere of their reference to the system of professional pedagogical education. These sites are aimed to develop such level of future teachers' competence which will help them to integrate opportunities of the Internet into their future professional activity. Such approach to the planning sources of the main kinds of professional information for modern teachers necessary for improvement of the professional activities. The pedagogical tasks are defined which are solved during involvement of future teachers to the active use of the professionally oriented Internet environment to improve their future professional activities.

Key words: Information technology, Internet environment, educational web sites, professional training of future teachers.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Соціально-технічний виклик, який спостерігаємо на початку XXI століття, зумовлений стрімким розвитком високотехнологічного виробництва, інформатизацією суспільних процесів та пошуком нових освітніх перспектив. Триває реформування освітніх процесів в Україні, спрямоване на оновлення її змісту, вдосконалення технологій навчання і виховання. Для успішної роботи державі потрібні висококваліфіковані фахівці, що відповідають вимогам сьогодення. Так, пріоритетними напрямками розвитку продуктивної вищої освіти є: 1) переструктурування змісту підготовки майбутнього вчителя, розробка програмно-методичного забезпечення та формування професійно-методичних компетенцій відповідно до вимог кредитно-трансферної системи навчання; 2) використання особистісно-орієнтованих, інтерактивних, інформаційних, ігрових та ін. технологій навчання, адаптованих до професійного навчання на освітньо-кваліфікаційних рівнях «бакалавр», «спеціаліст» [1].

Актуальність проблеми модернізації педагогічної освіти зумовлена суперечністю між потребами держави в педагогах нової формації і відсутністю чіткої стратегії модернізації освітньої галузі, спрямованої на їх підготовку. Основні завдання ВНЗ спрямовані на формування і розвиток кваліфікованих спеціалістів, які повинні бути компетентними у своїй галузі, мати високі професійні знання, вміння та навички. Тому завдання викладачів вищої школи – показати можливості використання мережі Інтернет для розв'язання навчальних завдань, полегшення процесу професійного навчання, самоосвіти майбутніх учителів.

Мета проведеного дослідження полягає в аналізі професійно-орієнтованого Інтернет-середовища в системі підготовки майбутнього вчителя, а також визначенні завдань, які можна вирішити при залученні майбутніх фахівців до активного використання професійно-орієнтованого Інтернет-середовища у їх подальшій професійній діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми та на які спирається автор. Сучасні освітні технології й інформатизацію навчального процесу у ВНЗ досліджували М. І. Жалдак, І. А. Зязюн, В. І. Клочко, В. Г. Кремінь, Н. В. Морзе, Г. К. Селевко, Н. В. Кононець, Ю. С. Рамський. Дидактичний потенціал інформаційних технологій висвітлюється в численних педагогічних працях науковців Л. І. Білоусової, П. М. Бісіркіна, Ю. О. Дорошенка, Г. П. Лаврентьєвої, Г. В. Ломаковської, В. М. Могильової, Ю. А. Первіна, Т. О. Пушкарьової, Ф. М. Ривкінд, Й. Я. Ривкінда, Н. І. Толяренко, В. В. Шакоцька та ін. Аналіз наукової літератури свідчить, що однією із актуальних проблем є дослідження професійно-орієнтованого Інтернет-середовища у системі підготовки майбутнього вчителя. Науковці наголошують на особливій ролі у професійній підготовці майбутніх фахівців у сучасних умовах на важливості впровадження професійно-орієнтованих веб-сайтів як складових Інтернет-середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. На переддипломній практиці студенти мають можливість переконатися в тому, що на сьогодні для впровадження інформаційних ресурсів мережі Інтернет в освітній процес і в професійну діяльність вчителів виконується ряд заходів таких, як технічне оснащення, надання доступу в мережу Інтернет тощо. Підключення освітніх установ до мережі Інтернет створює потужний додатковий освітній ресурс і нове поле для винаходу сучасних навчальних засобів, що забезпечують індивідуальний режим освіти і, отже, більший ефект розвитку. Слід зазначити, що готовність педагогів до професійного застосування Інтернет-технологій і використання Інтернет-ресурсів сьогодні є однією з тенденцій системи підвищення кваліфікації. Програми підвищення кваліфікації зі стадії, що забезпечують комп'ютерну грамотність, перейшли в стадію більш професійного застосування ІКТ в освітній діяльності.

У системі формування вмінь використовувати засоби інформаційних технологій майбутніми вчителями велику роль відіграють уміння використовувати професійно-орієнтоване Інтернет-середовище для оптимізації навчально-виховного процесу. Дослідники О. В. Нікулочкіна, О. В. Петрик справедливо зазначають, що Інтернет-середовище – це не тільки взаємопов'язані комп'ютери і комп'ютерні мережі, але й люди, які перебувають у цьому середовищі разом із продуктами їхньої активності – повідомленнями (через електронну пошту, чати, теле-, відеоконференції тощо), особистими веб-сторінками, різноманітними записами

(текстовими, звуковими, образотворчими, мультимодальними тощо), каталогами й архівами, навігаційними маршрутами, комп'ютерними вірусами [7].

У невичерпних просторах мережі Інтернет студенти мають можливість пошуку і перегляду значного обсягу різноманітної структурованої інформації у вигляді текстових, графічних, аудіо- та відеофайлів або програм. У глобальній мережі Інтернет майбутній учитель має можливість отримати знання, уміння і навички з роботи в глобальних інформаційних мережах, можливість користуватися основними Інтернет-сервісами, вести осмислений пошук необхідної інформації та аналізувати її. Використання світового інформаційного Інтернет-середовища надасть принципово нові можливості для пізнавальної і творчої самореалізації майбутнього фахівця [3].

Одним із найважливіших напрямів підготовки майбутнього вчителя є робота з Інтернет-сервісами, серед яких робота з інформаційно-пошуковими системами, електронною поштою, телеконференціями, системами створення Інтернет-середовищ, системами віддаленого доступу до Інтернет-ресурсів тощо. Так, найпопулярніший інформаційний сервіс WWW (WorldWideWeb) – це засіб мережевого доступу, гіпермедійна, інтегруюча, глобальна інформаційна система, основою якої є гіпертекстові посилання [3]. Також широкі можливості у професійній діяльності майбутнього вчителя надає вміння користуватися електронною поштою – одним із найкорисніших Інтернет-сервісів, засобів обміну повідомленнями, що об'єднує послуги телефону і традиційної пошти. Телеконференції надають можливість педагогам брати участь у дискусіях і здійснювати обмін ідеями.

Розглянемо професійно-орієнтовані педагогічні сайти, які майбутні вчителі можуть ефективно використовувати у своїй подальшій професійній діяльності. Всі досліджені нами сайти як складові педагогічного Інтернет-середовища представляється можливим класифікувати на кілька груп і представити їх основні можливості:

- *сайти державних органів управління освітою* дають можливість ознайомитися з офіційними документами у сфері освіти; із найсучаснішими нормативними матеріалами; із вимогами до оснащення освітнього процесу відповідно до змісту навчальних предметів тощо;

- *сайти, присвячені педагогічним конференціям, виставкам* дають можливість спілкуватися з колегами з різних регіонів, різних рівнів системи освіти, батьками, учнями, обговорюючи спільні проблеми і обмінюючись професійним досвідом; познайомитися з новинками в галузі методичних підходів і практик предметного викладання тощо;

- *сайти, присвячені педагогічним конкурсам, олімпіадам* сприяють розвитку професіоналізму і творчості педагога в ході професійного спілкування з колегами та іншими учасниками конкурсів; можливості підвищення в ході конкурсу свою кваліфікацію; підвищенню престижу вчительської професії, формування позитивного образу Вчителя в суспільній свідомості; володінню інформаційними технологіями та Інтернет-ресурсами для вирішення загальноосвітніх та професійних завдань; можливість кожному вчителю уявити свою педагогічну ідею, опублікувати власні методичні розробки, поділитися з колегами своїми уявленнями про викладання навчального предмета; сприяють розвитку творчості, таланту, ерудиції; розширюють світогляд; пробуджують інтерес до наукової діяльності;

- *сайти, призначені ознайомленню з педагогічними електронними журналами, газетами* дозволяють учителю бути в курсі новин в галузі освіти; знайомитися з новітніми педагогічними технологіями, сучасними методиками; вивчати досвід вчителів-новаторів;

- *електронні бібліотеки* дають можливість учителю працювати з педагогічними каталогами; мати вільний доступ до електронних матеріалів, зокрема оцифрованих друкованих робіт (книг, журналів, ілюстрацій, карт, діаграм, графіків тощо), фотографій, відеофільмів, картин, анімації, аудіофайлів і так далі. Перевагою є те, що зазвичай електронні матеріали пропонуються в режимі вільного (безкоштовного) доступу;

- *електронні енциклопедії, словники, довідники* дозволяють отримати узагальнену та систематизовану інформацію в області теорії і практики освіти; вивчити і порівняти погляди вітчизняних і зарубіжних вчених із фундаментальних питань педагогіки, психології та інших суміжних наук тощо;

- *мережеві професійні спільноти вчителів* сприяють отриманню нових знань в галузі своєї спеціальності, підвищуючи тим самим рівень своєї професійної компетентності; обміну досвідом; консультації з фахівцями; методична допомога вчителям; дозволяють оперативно поширювати інноваційний досвід використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій тощо;

- *сайти, присвячені підвищенню кваліфікації педагогів*, дають можливість отримувати детальну інформацію про заходи, що проводяться з метою підвищення кваліфікації; проходити підготовку в дистанційному режимі; отримати практичну допомогу для подальшої роботи; дізнаватися про конкурси, фестивалі, олімпіади; бути обізнаним в сучасних напрямках модернізації освіти тощо;

- на *педагогічних форумах* учителі мають можливість обмінюватися педагогічним досвідом в актуальних питаннях сучасної освіти, проблемах використання різних педагогічних технологій тощо;

- *блоги* дають можливість учителю обмінюватися новими педагогічними знахідками з колегами; висловити свою думку і спробувати вплинути на думки інших; знайти однодумців і отримати зворотній зв'язок;

- *персональні сайти* на сьогодні є досить популярними для вчених, викладачів та інших працівників сфери освіти. Так, ефективним є створення власних електронних комплексів із предмету з подальшим розміщенням інструктивних навчальних матеріалів, завдань для самостійної роботи, рекомендацій щодо виконання лабораторно-практичних робіт, запитань для самоперевірки в мережевому ресурсі. Ми погоджуємось із думкою Л.А. Мартинок в тому, що персональний сайт може допомогти викладачеві у розв'язанні таких завдань: пошук і підбір матеріалів, необхідних для організації й удосконалення навчального процесу; формування мультимедійної бази матеріалів, у якій зосереджені різні види подання навчального матеріалу – текстового, аудіо- і відеоматеріалу; створення електронних навчально-методичних комплексів предмету; підвищення кваліфікації викладача; навчально-виховний потенціал [6].

Ми вважаємо, що залучення майбутніх учителів до активного використання професійно-орієнтованого Інтернет-середовища забезпечить можливість вирішення наступних завдань: обізнаність майбутніх учителів у матеріалах законодавчо-нормативних документів, які сприяють опануванню такими сучасними питаннями системи освіти, як способи модернізації, інформатизації освіти; *освоєння нових технологій як сукупності традиційних та інноваційних методів і прийомів*, що забезпечать готовність і здатність студентів – майбутніх учителів використовувати нові інформаційно-комунікаційні технології, що сприяє підвищенню інтересу до навчальних предметів із боку сучасних школярів і продуктивності навчального процесу; *вивчення та обмін досвідом педагогічних фахівців з актуальних питань в галузі своєї спеціальності*, тим самим підвищуючи рівень їх професійної компетентності у поширенні інноваційного досвіду використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій; *залучення майбутніх фахівців до участі у педагогічних олімпіадах, конкурсах*, що в свою чергу сприятиме становленню професійних і особистісних якостей учителя (мобільності, активності, здатності до наукової та експериментальної діяльності) тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, професійно-орієнтоване Інтернет-середовище може і повинно стати для майбутніх учителів одним з основних видів професійної інформації, необхідної для оптимізації навчально-виховного процесу в подальшій професійній діяльності. Одним із важливих завдань викладача ВНЗ є постійна професійна підтримка майбутніх учителів у використанні Інтернет-технологій та засвоєнні Інтернет-ресурсів.

Отже, система підготовки умінь використовувати засоби інформаційні технологій майбутніми педагогічними кадрами має неодмінно включати вміння ефективно використовувати Інтернет-середовище. Так, професійно-орієнтовані веб-сайти можуть і повинні стати для сучасних педагогів одним з основних видів професійної інформації, необхідної для вдосконалення їхньої професійної діяльності.

Серед напрямів подальших досліджень розглянутої проблеми вбачаємо розробку дидактичної системи формування вмінь використовувати засоби інформаційних технологій студентами педагогічного ВНЗ у їхній подальшій професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Анохина Н. В. Исследование профессионально-ориентированной Интернет-среды для системы подготовки будущего учителя / Н. В. Анохина // МНКО. – 2010. – № 2. – С. 53-56.
2. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти [Електронний ресурс] / В. Ю. Биков // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 1 (15). – Режим доступу : [http://www.ime.edu-ua.net/em.html](http://www.ime.edu.ua.net/em.html).
3. Грітченко І. А. Інтернет-технології як засіб підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до професійної діяльності / І. А. Грітченко // Розвиток освітніх систем у глобальному вимірі: тенденції і прогнози : матеріали міжнар. наук. конф. (26-27 травня 2011 р.). – Ч. I. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – С. 142-144.
4. Жук Л. Г. Интернет-технологии как средство организации самостоятельной работы студентов технических вузов (на материале обучения иностранному языку) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / Л. Г. Жук. – СПб, 2006. – 192 с.
5. Интернет в гуманитарном образовании : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / под ред. Е. С. Полат. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 272 с.
6. Мартинюк Л. А. Персональний сайт викладача як засіб упровадження новітніх інформаційних технологій / Л. А. Мартинюк // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014. – Том 41, № 3. – С. 302.
7. Нікулочкіна О. В. Вплив Інтернет-середовища на особистість молодшого школяра / О. В. Нікулочкіна, О. В. Петрик // Личность в едином образовательном пространстве : материалы I Междунар. образоват. Форума. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrdeti.com/firstforum/p35.html>.
8. Хеннер Е. К. Информационно-коммуникационная компетентность учителя: структура, требования и система измерения / Е. К. Хеннер, А. П. Шестаков // Информатика и образование. – 2004. – № 12. – С. 5-9.
9. Фадеева Т. О. Формування професійно-методичних компетенцій майбутнього вчителя початкових класів у Інтернет-середовищі / Тетяна Олексіївна Фадеева // Наукові записки КДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. В. Радул [та ін.]. – Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. – Вип. 107, ч. 2. – С. 212-218.

References

1. Anohina, NV 2010, 'Issledovanie professionalno-orientirovannoj Internet-sredy dlja sistemy podgotovki budushhego uchitelja', *Mir nauki, kultury, obrazovanija*, no. 2, pp. 53-56.
2. Bykov, VYu 2010, 'Suchasni zavdannya informatyzatsiyi osvity', *Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya*, no. 1 (15), <<http://www.ime.edu-ua.net/em.html>>.
3. Hritchenko, IA 2011, 'Internet-tekhnohohiyi yak zasib pidhotovky maybutnoho vchytelya inozemnoyi movy do profesiyanoi diyalnosti', *Rozvytok osvithnikh system u hlobalnomu vymiri: tendentsiyi i prohnozy*, materialy mizhnarodnoyi naukovoji konferentsiyi, 26-27 travnya 2011 roku, PP Zhovtyy O.O, Uman, part 1, pp. 142-144.
4. Zhuk, LG 2006, 'Internet-tehnologii kak sredstvo organizacii samostojatelnoj raboty studentov tehniceskikh vuzov (na materiale obuchenija inostrannomu jazyku)', *Kand.ped.n. thesis*, Sankt-Peterburg.
5. Polat, ES 2001 (ed.), *Internet v gumanitarnom obrazovanii*, VLADOS, Moskva.
6. Martynyuk, LA 2014, 'Personalnyy sayt vykladacha yak zasib uprovadzhennya novitnikh informatsiynykh tekhnolohiy', *Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya*, vol. 41, no. 3, pp. 302.
7. Nikulochkina, OV & Petryk, OV 2009, 'Vplyv Internet-seredovishcha na osobystist molodshoho shkolyara', *Detstvo v sovremennom mire: pervye 7 let i vsja zhizn*, <<http://www.ukrdeti.com/firstforum/p35.html>>.
8. Henner, EK & Shestakov, AP 2004, 'Informacionno-kommunikacionnaja kompetentnost uchitelja: struktura, trebovanija i sistema izmerenija', *Informatika i obrazovanie*, no. 12, pp. 5-9.
9. Fadyeyeva, TO 2012, 'Formuvannya profesiyno-metodychnykh kompetentsiy maybutnoho vchytelya pochatkovykh klasiv u Internet-seredovishchi', *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu, Seriya Pedahohichni nauky*, Kirovohradskyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet imeni Volodymyra Vynnychenka, Kirovohrad, iss. 107, part 2, pp. 212-218.

Стаття надійшла до редакції 28.04.2016р.